

קסט

ב"ה, עה"ק יפו ת"ה, י"ב חשון תרס"ט.

כבוד הוועד הנכבד של התורקאים הצעירים, שלוי ורב כבוד ואהבה.

כבודכם, אדוניים נכבדים, הגדול בעיני, ובעיני כל ישרי לב, ומטרתכם הנכבדה לעבודת הפרחת הממלכה העותמנית להצלחת כל העמים היושבים בה, לאשרם בחיי שלווה, בטחה וכבוד, המגדלת את ערך מוסריותכם המשוכללת במדרגה גבוהה מאד, בעיני ד' יוצר האדם ובעיני התבל התרבותית כולה, — ערך כבודכם זה, המתנוצץ בעטרת זיו על ראש ועדכם הנכבד, יברכהו ד', הוא יניע אותי להעיר את כבודכם בדברים מעטים, אשר אקוה שיש בהם די לפי מעלת בינת לבבכם ויושר נפשכם הכבודה.

המאורע המעציב והמחריד, אשר אירע בעירנו, בבית אחד התושבים הישרים והשקטים, האדון סלוצקין, אשר התנפלו עליהם שודדים מזויינים בכלי מות, וברצח ירו מקני רוביהם גט פצעו את האדון סלוצקין, איש זקן ונכבד מאד, ואת בתו, ורק בחמלת ד', אשר הטיל פחדו על הרוצחים, נמלטו כל בני הבית ממות בידי הרשעים השודדים, ורצח זה, אשר נעשה בלילה שוקט ומואר קצת, יפיל פחד על כולנו, לדאגת לילות החורף הארוכים ותחשכים, המתלווים לפעמים עם גשמים עזים, סערות וברקים ורעמים, שקול צעקת אנשים לא ישמע בגללם. ד' יודע כמה נבלות ורעות נוראות יכולים לעשות רשעים שודדים, אם לא נקדם בעצה נכונה של הטלת פחד המשפט, בחקירה על הנחשדים בהוכחות גלויות, ולהעמיד בכח הממשלה המתוקנת שמירה בטוחה באנשי חיל אמיצים ונאמנים.

בטוח אני, שבטחון החיים והרכוש של כל יושבי הממלכה המאושרה בכלל, ושל כל יושבי עירנו בפרט, נוגע הוא אל לבכם הטהור ומלא דעה ויושר. ועל כן אקוה, שלא תאחרו את הדבר הגדול הזה, הדורש זירון מיד, ותראו את פעלכם הטוב להשקיט את בני עירנו בכלל, ואת יושבי הפרור „גוה שלוי“ בפרט, הנרעדים מהפחד אשר בא להם, ולהושיבם לבטח בחסד עליון, אשר יתן לכם רוח עצה וגבורה.

החותם בתקפה טובה וברגשי כבוד עמוקים וכבירים,

אברהם יצחק הכהן קוק

קע

(אל עורך ה„חבצלת“)

ב"ה, עה"ק יפו ת"ה, י"ד חשון תרס"ט.

עורך נכבד ואהוב, שלוי וברכה.

הגני נזקק בזה לבאר בעתונך היקר דברים אחדים, אשר אבקש מכבוד הדרתך שתשימם בו בלשוני:

מטרת החינוך היא להכשיר את האדם לצורתו המתוקנת, שהנקודה המרכזית שבה היא לעשותו טוב וישר. מאז אשר החל אברהם אבינו לקרא בשם ד', היתה לנו הנחלה, כי כל מה שתהיה מושרשת בלבו של אדם יותר הקריאה בשם ד', כן יגדל טובו וישרו, ויהיה יורר מאושר לעצמו ולחברתו כולה.

כנסת ישראל נתיחדה מכל האומות להרים ברמה את הדגל של החלטה זאת בעולם, שהטוב והיושר של האדם היא התכלית היותר נשגבה שלו, ושהקריאה בשם ד' והשרשת ידיעה זו היא ההכשרה היותר בטוחה למגמה זו, עד שהמגמה וההכשר הנם דבר אחד ולא יתפרדו. וכאשר לתכלית השרשת הקריאה בשם ד' בלב ונפש, ביחיד ובאומה בכללה, דרוש תלמוד קבוע, משחר טל הילדות של האדם, על כן לקח מקום בראש החינוך הישראלי תלמוד תורה. — ודוקא תלמוד תורה ולא ידיעות אחרות, שאין מטרתן כ"א להכשיר את האדם למלחמת החיים, ולא לעשותו טוב וישר לפני ד' ואדם. זאת היא הדרך העתיקה, אשר בה הלכו אבותינו מעולם, וע"פ דרך זה נשמר שם ישראל בכלל, והצליחו גם עשו פרי, שיצאו מגדולי הדורות המצויינים מאורי אור בעד האומה ובעד כל העולם כולו. הכשרת האדם למלחמת החיים נחשבה בנו תמיד למדרגה השניה של צדדי החינוך, ולא עצם מטרתו. ברבות הימים עברו על ראשנו גלי הזמן, ועם ישיבתנו בארצות הגויים, אשר המטרה הראשית של חנוכם אינה כ"א ההכשרה של האדם למלחמת החיים, והדרישה של הטוב והיושר, — וק"ו הקריאה בשם ד', שהיא הבסיס שלה, — גם אחר שספגו מעט מזה אל תוכם על ידי צנורותינו, נחשבו בכל זאת לטפל נגד ההכשר אל החיים החמריים ומלחמתם, — חדר גם בנו רוח כזה, ורבים מאד הם לדאבונו, אשר שכחו את צורת החינוך העקרית שלנו, וישכחו מבתי לימודיהם את הראשיות של מטרת היושר והטוב ואת הקריאה בשם ד' הקשורה בה, ויטביעו את חותם החינוך כולו רק על הכשרת החיים הזמניים, במלחמתם ותאותיהם. האומה בכללה חשה וגדוליה הכירו את הסכנה הצפויה מזיוף חותמנו זה, ולשם דגל מלחמה נקבע, בחוקת-יד ובמסידות-נפש, נגד כל גלי הזמן, חותם צר על בתי החינוך העתיקים, שיהיו מיוחדים רק לרוח ישראל ומטרתו המיוחדת, והטפל של מלחמת החיים יבקש מן הצד, באופן אשר יודע כי יש הבדל בין קדש לחול. הידיעה הברורה, שנצח ישראל לא ישקר, וכי למרות כל צרכי הזמנים, המשתנים ומתחדשים, היסוד הראשי קבוע הוא ועומד: מלכות ד' וממשלתו. הכשרת האדם והאומה ללכת בדרכיו, המושפעת מהחינוך היסודי, המיוחד בלא שום שיתוף, רק לתלמוד תורה, זהו עומד לעד. „מלכותך מלכות כל עולמים, וממשלתך בכל דור ודור“.

מוסדות עתיקים ממין זה יש לנו בגולה ע"י רועי ישראל, גאוני וצדיקי הדורות, וביותר באה"ק, — מקום-המבצר לרוח עמנו היסודי לעד, — ובהם נתפאר סלה.

גם אלה אשר החיים הכבירו עליהם את אכפם, והם מרגישים לחץ כבד ברוחם מדאגת החיים הזמניים של בניהם, והרשו להם לצרף לתכונת החינוך חול אל הקודש, אל נא ישכחו, כי צירוף זה צריך שמירה גדולה, שלא יבא הדבר לידי זיוף המטבע החינוכית שלנו בכלל. וזה צריך בכל מקום להיות משונן וניכר, ויותר מכל באה"ק, אשר בה צריך להשתכלל רוחנו העקרי, בצורתו המיוחדת לנו, השונה מכל העם אשר על פני האדמה. אל נא ישכחו, כי לא שפות זרות, לא לימודים שמגמתם היא הכשרות תומריות, יצאו ביחוד מציון, — אלא „כי מציון תצא תורה ודבר ד' מירושלים“².

כשהיו דברים הללו חרותים על לבם של האחרונים הללו, נוכל בטח לקוות, כי לא ירחיקו ללכת, וגם בניהם יהיו שתולים בהצרות ד', „והקדישו את קדוש יעקב: ואת אלהי ישראל יעריצו“³.